

Interview met Lodewijk de Waal, voorzitter NCP

Duurzaamheid geeft continuïteit

Voorzitter Lodewijk de Waal brengt 'de factor Arbeid' in in het NCP, het Nationaal Contactpunt dat de code bewaakt voor maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) zoals bepaald door de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO ofwel OECD). Wat is MVO, welke rol speelt het NCP en wat kunnen ondernemingsraden betekenen voor de naleving van de internationale codes op dit gebied?

Door Jac. Janssen

Op de vraag wat MVO is, antwoordt De Waal: "MVO is niet: een schooltje bouwen in het buitenland en nuttige dingen doen voor de samenleving. Wij verstaan onder maatschappelijk verantwoord ondernemen dat je bedrijfsvoering maatschappelijk in orde is: tegenover de stakeholders, je werknemers, het milieu, de overheid, de samenleving. Je vermijdt corruptie en stelt je naar alle kanten transparant en verantwoord op, ook in de keten waarmee je te maken hebt. Wanneer je als bank investeert in de wapenindustrie, kun je je afvragen: is dat wel maatschappelijk verantwoord? MVO is dat je je houdt aan wetten en regels en méér: je gedraagt je ook naar de geest van de wet en verantwoordt jezelf tegenover de publieke opinie. Dat is je 'license to operate'. In de OESO-richtlijnen staat naar de verschillende onderdelen uitgewerkt wat MVO precies inhoudt."

Gelden de richtlijnen ook voor overheden en andere organisaties?

"De OESO-richtlijnen gelden voor multina-

tionale ondernemingen, niet voor staten of ngo's (niet-gouvernementele organisaties, red.). Ik ken één casus van een ngo waartegen een klacht loopt, maar meestal is het andersom en klaagt een ngo over het handelen van een onderneming. Overigens kunnen ook kleinere bedrijven internationaal zijn. Een middelgrote zaadteler die internationaal levert, valt ook onder onze criteria. Niet alle mkb'ers realiseren zich dat."

Moreel gezag

De internationale OESO-richtlijnen, die in 2011 voor het laatst werden aangepast, vormen een gedragscode voor bedrijven in de aangesloten landen maar genieten geen wettelijke status. Alle 44 landen die de richtlijnen onderschrijven, hebben net als Nederland een Nationaal Contactpunt. Het contactpunt valt onder het Ministerie van Buitenlandse Zaken; het Nederlandse NCP telt vier onafhankelijke leden. Ieder met een andere achtergrond en 'bloedgroep', benadrukt De Waal. Hij brengt de 'factor Arbeid' in in het NCP. De andere drie leden zijn: oud-bankier Herman Mulder, Melanie Peters uit de hoek van de wetenschap en Maartje van Putten met ervaring met ngo's en bemiddeling. "In die onafhankelijkheid is ons land vooruitstrevend", vertelt De Waal. "NCP Nederland onderscheidt zich verder internationaal

gezien doordat ze contactpunten van andere landen desgevraagd helpt en daarnaast zelf ook graag naar buiten treedt."

Het NCP ondersteunt bedrijven in eigen land om aan de richtlijnen te voldoen en bemiddelt bij eventuele onenigheden over MVO en ketenverantwoordelijkheid tussen bedrijven en stakeholders. Het is dus een meldpunt voor misstanden, maar ook een mediator. "Het NCP brengt partijen bijeen om onder onze bemiddeling tot een oplossing te komen", vertelt De Waal, "Dat lukt meestal. Na een tijdje evalueren we gezamenlijk hoe die oplossing werkt. Komt er geen oplossing, dan publiceren wij een verklaring over het verkeerde gedrag van de aangeklaagde onderneming. Maar daar laten deze ondernemingen het zelden op aankomen. Meestal doen wij een aantal aanbevelingen: als je zorgt dat je daar en daar aan voldoet is het probleem opgelost. Zo niet dan volgt een morele veroordeling. En die kan gevolgen hebben, ook al heeft NCP geen wettelijke macht."

Bijvoorbeeld?

"Bijvoorbeeld dat je bedrijf in een kwade reuk komt te staan. De kans dat je de volgende keer mee mag met een Nederlandse handelsdelegatie wordt klein, om maar iets te noemen. Tot op heden hebben bedrijven nog nooit geweigerd en altijd onze aanbevelingen opgevolgd. We hebben dus wel degelijk moreel gezag. Ondernemingen zijn gevoelig voor reputatieschade en publieke kritiek."

Duurzaamheid = continuïteit

Daarmee raken we de belangen van de ondernemingsraad. De Waal: "Het is niet leuk om op een partijtje te horen dat de bank waar jij bij werkt, woekerpolissen verkoopt. Mensen in ons land zijn daar gevoelig voor. Het is leuker om te werken voor een bedrijf dat wel maatschappelijk verantwoord onder-

Het wordt pas spannend bij tegenwind

MVO-trainingsdag

Benieuwd wat de toepassing van de OESO-richtlijnen voor jouw or kan betekenen? Kom dan op **16 november** naar de gratis MVO-trainingsdag van het NCP. Stuur voor meer informatie of aanmelding een e-mail naar: tang125@ziggo.nl.

Lodewijk de Waal

neemt. Vanuit de or kun je proberen de keten in de gaten te houden. Daarmee verschaft je jezelf een beter zicht op het bedrijf zelf én op de verschillende stakeholders. MVO raakt direct aan een aantal werknemersbelangen. Kloppen de arbeidsomstandigheden in de buitenlandse vestiging van je bedrijf? Ontvangen die collega's een leefbaar loon, is er geen kinderarbeid, hebben ze geen last van corruptie, komen ze in aanraking met vervuilende stoffen, noem maar op."

Dit veronderstelt solidariteit met mensen ver weg.
 "Zeker, maar dat is toch waarom je in een ondernemingsraad zit? Het zijn toch je collega's, ook in die buitenlandse vestiging. Los daarvan heb je er als or belang bij om te weten hoe het op andere plaatsen in jouw organisatie gaat. Je wilt bijvoorbeeld niet dat de activiteiten van jouw onderdeel worden verplaatst naar een land waar het goedkoper is."

De tijd dat je MVO kon wegzetten als 'window dressing' ligt achter ons?
 "Zeker. Onze regering neemt het NCP serieus. Bij Kamervragen wordt vaak naar ons verwezen. In 40 tot 50 procent van de jaarverslagen van mno's (multinationals) vind je MVO als rubriek. De bekendheid neemt toe. Voor de meeste bedrijven is het core business tegenwoordig. Het wordt pas spannend wanneer ze tegenwind krijgen. Dan moeten er keuzes worden gemaakt."

En wat kan de or dan doen?
 "Een ondernemingsraad ziet toe op de continuïteit van de eigen onderneming. Duur-

zaamheid betekent toekomst en bestendigheid. Zie de actuele discussies over de exploitatie van olie en gas. Hoe ga je als bedrijf de toekomst in? Unilever is een goed voorbeeld van een bedrijf dat denkt aan de gezondheid van mensen. MVO is geen niche meer. De Triodosbank heeft MVO als business model. Inmiddels volgen de grote banken, ook ING investeert niet meer in kolen."

De Waal geeft recente voorbeelden van de invloed van het NCP. Farmaceut Mylan leverde medicijnen die gebruikt werden voor de uitvoering van de doodstraf in Amerikaanse staten. Een mensenrechtenadvocaat klaagde dat aan. NCP bemiddelde tussen Mylan en de mensenrechtenadvocaat en het bedrijf is gestopt met leveren, ook aan tussenhandel. Als resultaat hiervan stopte ook Pfizer, als laatste grote farmaceut, met de levering van het middel.

Bij de bouw van een energiecentrale in Eemshaven lieten bepaalde onderaannemers hun mensen werken onder de minimumvoorwaarden die hier gelden. De vakbond kaartte de zaak met succes aan bij het NCP, met later zelfs een aanpassing van de wet tot gevolg. Ook buitenlandse werknemers moeten nu volgens onze minimumnormen worden behandeld en beloofd.

MVO-training voor or's

De Waal toont zich verguld met de belangstelling vanuit de Stichting MNO (kortweg: MNO), het platform voor ondernemingsra-

den van multinationale ondernemingen dat vijf jaar geleden spontaan aanschoof bij de periodieke stakeholdersbijeenkomsten van NCP. Sindsdien organiseren het NCP en het MNO samen jaarlijks een trainingsdag voor ondernemingsraden. "In de ochtend geven

we voorlichting; wat kun je als or met de OESO-richtlijnen?'s Middags passen we die kennis toe in simulatie-

spelen. We nemen een casus, bijvoorbeeld: kinderarbeid in de keten waarvan je bedrijf deel uitmaakt. Hoe kaart je dat aan in het overleg met de directie? Ander voorbeeld: een deel van je bedrijfsactiviteiten wordt naar het buitenland verplaatst. Vraag je dan naar het loon, de roosters, de arbeidsvoorwaarden die daar gelden? Het is niet alleen leerzaam, veel or-leden vinden het ook leuk om nu eens de directie te spelen."

Kloppen or's ook direct aan bij het NCP?

"Dat gebeurt nog niet, maar bij deze roep ik ze op dat wel te doen. Wij staan open voor organisaties die zich de vraag stellen: hoe pakken we een naderend probleem met MVO aan? NCP organiseert ook vertrouwelijke dialogen vóórdat het tot een melding komt. Vaak gebeurt dit op initiatief van een ngo die is vastgelopen in het gesprek en toch de officiële procedure wil mijden. Wat dat betreft zijn achterkamers niet per definitie slecht, weet ik nog uit mijn tijd bij de vakbond. De gesprekken tijdens onze procedures zijn overigens altijd vertrouwelijk; alleen de uitkomsten worden gepubliceerd."

MVO is geen niche meer